

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

ተሻገር ገ/ስላሴ

አልማው ወሌ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ የቀረበ የለም

ተጠሪ፡- 1- አቶ ፍቃዱ ተስፋዬ ቀረቡ

2- አቶ በጡሬ ሲማ

3- ወ/ሮ ዘብደሩ ወኑ

አልቀረቡም

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

**ፍ ር ድ**

ጉዳዩ አንድ የፍርድ አፈፃፀም ጥያቄ በሕጉ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ቀርቦ የባለአዳው ንብረት እዳውን ሊሸፍን ባለመቻሉ በከፊል ተፈፅሞ ከቆየ በኋላ የፍርድ ባለሙብት የባለአዳውን ንብረት አፈላልጎ በማግኘት አፈፃፀሙን ለመቀጠል ሲፈልግ ይርጋው ሊቆጠር የሚችልበትን አግባብ የሚመለከት ነው፡፡ የአፈፃፀም ክሱ /ክርክሩ/ የጀመረው በምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ሲሆን ከሣሽ የነበረው የአሁኑ አመልካች ነው፡፡ በአፈፃፀም ክሱ እንደተመለከተው ለአቶ ፈቃዱ ተስፋዬ የሠጠው ብድር በወሉ መሠረት ባለመክፈሉ በፍርድ ቤት ክስ መስርቶ የአፈፃፀም ተከሣሾች /የአሁኑ ተጠሪዎች/ በአንድነት እና በነጠላ ያለባቸውን ቀሪ እዳ ብር 147,922.00 /አንድ መቶ አርባ ሰባት ሺህ ዘጠኝ መቶ ሃያ ሁለት ብር /እንዲከፍሉ ሕዳር 2 ቀን 1990 ዓ.ም በዋለው ችሎት መወሰኑን ፣ አመልካች በአዋጅ ቁጥር 97/1990 መሠረት በአገኘው መብት አፈፃፀሙን በራሱ ቀጥሎ ግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም. በዝዋይ ከተማ 02 ቀበሌ ውስጥ በአቶ ፍቃዱ ተስፋዬ ስም ተመዝግቦ የሚገኘውንና ቁጥር 21/164/80 የሆነውን ቤት በብር 50,400.00 በመሸጥ ይህንኑ የሽያጭ ገንዘብ ከአዳው የቀነሰ ሲሆን በወቅቱ የባለአዳዎች ንብረት ባለመኖሩ አፈፃፀሙን መቀጠል ያለመቻሉን ፣ ከዚህ በኋላ የዋናው ተባብሮ ዋስ በሆኑት በአሁኑ ሁለተኛ ተጠሪ ስም የተመዘገበ ንብረት ማግኘቱን ገልጾ ቀድሞ በፍርድ ቤት በአገኘው ውሣኔ መሠረት አፈፃፀሙን በዚህ በዋሱ ንብርት እንዲቀጥልለት ጥቅምት 23 ቀን 2004 ዓ.ም ለፍርድ ቤቱ አቤቱታ አቅርቧል፡፡ የስር ፍርድ ቤትም የአፈፃፀም መዝገቡ የቀረበው በፍርድ ቤቱ ውሣኔ ከተሰጠ ከአስራ አራት አመታት በኋላ በመሆኑ ተቀባይነት የለውም በማለት መዝገቡን ዘግቶታል፡፡ በዚህ ውሣኔ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኝን ለኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ቢያቀርብም ተቀባይነት አላገኘም፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሣኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡ የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሠረታዊ ይዘትም አመልካች ቀሪ እዳ መኖሩን አውቋል ሊባል የሚችለው የአቶ ፈቃዱ ተስፋዬ ንብረት ሽጦ ቀሪ እዳው መኖሩን ከአወቀበት ጊዜ ጀምሮ ሁኖ እያለ ይርጋው ከሕዳር 02 ቀን 1990 ዓ.ም ጀምሮ ነው መቆጠር ያለበት ተብሎ የአፈፃፀም መዝገቡ መዝጋቱ ያላግባብ ነው የሚል ነው፡፡ አቤቱታው ተመርምሮም

የአመልካች የአፈፃፀም መዝገብ በይርጋ ቀሪ ነው ተብሎ መወሰኑ በአግባቡ መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ የተደረገ ሲሆን ተጠሪዎች ቀርበው ግራ ቀኙ በጽሑፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ተጠሪዎች የብድሩን ገንዘብ በተሰጣቸው የጊዜ ገደብ ውስጥ ባለመክፈላቸው አመልካች በፍርድ ቤት ክስ አቅርቦባቸው ፍርድ ቤቱ ሕዳር 02 ቀን 1990 ዓ.ም በዋለው ችሎት በዋናው ጉዳይ ላይ ውሳኔ መስጠቱን ይህንኑ ውሳኔ መሠረት በማድረግ አመልካች አፈፃፀሙን በፍርድ ሳይቀጥል ቆይቶ በአዋጅ ቁጥር 97/1990 መሠረት በአገኘው መብት አፈፃፀሙን በራሱ ቀጥሎ ግምቱ ብር 50,400.00 /ሃምሳ ሺህ አራት መቶ ብር/ የሆነውን የዋናውን ተባዳሪ ንብረት ግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም በመሸጥ በፍርድ ቤቱ ከተወሰነበት ከብር 147,922.00 ገንዘብ ውስጥ ተቀናሽ ማድረጉንና ከዚህ በኋላ በመያዣነት ያልተያዘ የዋሱ ንብረት ተገኝቷል በሚል ምክንያት አፈፃፀሙን በፍርድ ቤት በኩል ለመቀጠል ጥቅምት 23 ቀን 2004 ዓ.ም መንቀሳቀሱን ነው። ከዚህ በቀላሉ መገንዘብ የሚቻለው አመልካች የዋናውን ተባዳሪ ቤት ለእዳው መክፈያ ግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም ቢያውልም የቤቱ ግምት እዳውን ሙሉ በሙሉ ሳይሸፈን መቅረቱን ነው። የዋናውን ባለዕዳ ቤት ሽጦ ከእዳው ተቀናሽ ቢያደርግም በዚህ ረገድ ተከፈለ ሊባል የሚችለው ዕዳ በተጠሪዎች ላይ የሚፈለገውን አጠቃላይ ዕዳ የሚሸፍንለት ሆኖ ባለማግኘቱ ቀሪው ዕዳ እንዲከፈለው በመጠየቁ የአፈፃፀም ክስ መስርቶአል። አመልካች የዋሱን ቤት ሽጦ የሸያጩን ገንዘብ ከእዳ ተቀናሽ የአደረገበት ጊዜ ቀሪ እዳ የሚፈልግ መሆኑን ያረጋገጠበት ጊዜ ነው የሚባል ከመሆኑም በላይ ባለእዳዎች በዚህ ጊዜ እዳውን ለመሸፈን የሚያስችል ንብረት የነበራቸው ስለመሆኑ አልተረጋገጠም።

ለአፈፃፀም የሚውል የባለእዳ ንብረት ከሌለ አፈፃፀሙ መቀጠል የማይችል ስለመሆኑ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 329/2/ ድንጋጌ ያሳያል። በዚህ ድንጋጌ መሠረት አፈፃፀሙን የያዘው ፍርድ ቤት የፍርድ ባለእዳውን እንደፍርዱ ለመፈጸም የማይቻል መሆኑን ከአረጋገጠ ፍርዱ እንዲፈፀም ትዕዛዝ እንደማይሰጥ ሆኖም ለመፈጸም ችሎታ በሚያገኝበት በማናቸውም ጊዜ እንዲፈፀም ትእዛዝ ከመስጠት እንደማይታገድ ተደንግጓል። ይህ ድንጋጌ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 384 ድንጋጌ ልዩ ሁኔታ ነው። በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 384 ስር የተመለከተው የአስር አመት የጊዜ ገደብ የፍርድ ባለመብት ምንም እንቅስቃሴ ሳያደርግ ቆይቶ ፍርዱን ለማስፈፀም ሲንቀሳቀስ ተፈፃሚ የሚሆን ድንጋጌ ነው። በሌላ በኩል በአዋጅ ቁጥር 97/1990 ቡድሩን ለማስመለስ ስልጣን የተሰጠው ባንክ አፈፃፀሙን ራሱ የሚመራው ቢሆንም የባለእዳው መያዣ የሆነ ንብረት ያለመኖሩንና መያዣ በሆነ ንብረት እዳውን መሸፈን ካልቻለ አፈፃፀሙን መቀጠል ያለበት ይህንኑ ከአረጋገጠበት ጊዜ ጀምሮ ሊሆን ይገባል። አመልካች በባለእዳው ንብረት ላይ ሕዳር 23 ቀን 1990 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ ለአፈፀፀም ሊቀርብ የሚገባው በአስር አመት በመሆኑ አመልካች ግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም በዋናው ባለእዳ ንብረት ላይ አፈፃፀም መቀጠሉ የይርጋ ጊዜውን የሚያቋርጥ ሕጋዊ ምክንያት ነው። በመሆኑም አዲሱ ይርጋ መቆጠር የሚጀምረው ከሕዳር 23 ቀን 1990 ዓ.ም ጀምሮ ሳይሆን ከግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም. ጀምሮ በመሆኑ እና ከዚህ ጊዜ ጀምሮ እንደገና እንደአዲስ የይርጋ ዘመን በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 1852 መሠረት ሲቆጠር አመልካች

የአፈጻጸሙን ክስ ያቀረበው ጥቅምት 23 ቀን 2004 ዓ.ም በመሆኑ በሕጉ የተመለከተው የአስር አመት የይርጋ ጊዜ አላለፈም። ስለሆነም ከግንቦት 21 ቀን 1999 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ህዳር 21 ቀን 2004 ዓ.ም ድረስ ያለው ጊዜ ሲታሰብ አስር ዓመት አልሞላም። የስር ፍርድ ቤቶች የይርጋውን ጊዜ ያሰሉት ከህዳር 23 ቀን 1990 ዓ.ም ጀምሮ በመሆኑ የአስር ዓመትን የይርጋ ጊዜ መሠረት በማድረግ ክስ የማቅረቢያ ጊዜው አልፎአል የሚል መደምደሚያ ላይ መድረሳቸው በህጉ አተገባበር ረገድ መሠረታዊ የሆነ ስህተት ያለበት ሁኖ አግኝተናል። ስለዚህም ተከታዩን ወስነናል።

**ው ሣ ኔ**

1. የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ 29879 ሕዳር 19 ቀን 2004 ዓ.ም ተሰጥቶ በአሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ 137198 ህዳር 22 ቀን 2004 ዓ.ም በሰጠው ትዕዛዝ የጸናው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
2. አመልካች ያቀረበው ክስ በይርጋ ቀሪ አልሆነም ብለናል። በመሆኑም የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ክርክሩን በተጀመረው መዝገብ እንዲቀጥል በማድረግ በአፈ.ፃፀም ክሱ ስረ ነገር ላይ ግራ ቀኝ ወገኖች የሚያቀርቡለትን ክርክር እና ማስረጃ ከሰማ በኋላ ተገቢውን ይወስን ዘንድ ጉዳዩን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 341/1/ መሠረት መልሰንለታል።
3. ግራ ቀኝ ወገኖች ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።  
መዝገቡ ተዘግቶአል ፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሃ/ዲ

ከውል ውጪ  
ኃላፊነት